

כל חזכויות שמורות

אם יימשך השקט היחסי הנוכחי במרחב, תתחיל ארצות הברית כחודשים הקרובים בהענקת סיוע כלכלי נרחב למדינת ערב, כולל רע"מ. לא מן הנמנע שהיא תגיש גם סיוע צבאי.

ההערכה הישראלית הרשמית על המתגבש בזירה היא ערבית: מזכיר הליגה הערבית עבד אל-כאלק חסונה ינסה ליצור לעצמו מעמד של "האמרישילד ערבי". הוא יסע מארץ ערבית אחת לשניה, במאמץ לתינון, ואולי אף ינסה לגבש לעצמו עמדה עצמאית, מול עבד אל-נאצר.

צפוי שינוי במדיניות המרחבת של משרד החוץ הבריטי. לאחר מותם או פרישתם של רוב מומחי הפורייין אופיס לעניינים ערביים, יתקבל עתה כנראה קו מנחה חדש, שונה מן הקו הפרו-ערבי המסורתי. נקודת יסוד אפשרית בגישה החדשה: תמיכה להשגת ערובה בינלאומית לכל הגבולות במרחב, כולל גבולות מדינת ישראל. רווחות גם שמיעות כאילו שר החוץ הבריטי, סלונן לורד עצמו, יתפטר.

צפויה מערכה טרוריסטית נגד הכריזמים בעדן. נמאל עבד אל-נאצר החליט, כנראה, להעביר את המוקד לחלק זה של המרחב. יפעיל יחידות פידאיון תימניות.

הפעילות הסינית במרחב תלך ותגבר. יהיה בכך העברה הדרגתית של החזירה הכללית והפוליטית לארצות ערב מימי מוסקבה לידי פקינג. המבקשת עתה להוכיח את מעמדה כמנהיגת היבשת האפראסיאטית.

שיבתם של הרתיים לממשלה קרובה מאד. חזרה תיעשה ללא כל תנאים מוקדמים, בלינוי הצהרה כי תוך כדי ישיבה משותפת בממשלה

יבהירו שני הצדדים את הבעיות השונות במחלוקת. למעשה לא ישיגו ה"רתיים" כל ויתור ממשי, מלבד המשך הקפאתו של הויכוח סביב השאלה מי הוא "יהודי".

כמעט בטוח כי יוקדם מיד ערך הבחירות הבאות לכנסת. הגורם העיקרי הפעם: הרעת היחסים בין מפא"י לבין מפלגות השמאל, בעיקר קר בשאלות כלכליות ובשאלות של מדיניות הסתדרותית.

תחול מהפכה שלמה בי מערכת בתריהמשפט כארץ. חיים כהן יהיה שופט עליון, אם כי

עלול הדבר לגרום אחריו את התפטרותו של נשיא בית-המשפט העליון יצחק אולשן. את מקומו של כהן, כיועץ משפטי של הממשלה, יתפוס פרקליט המדינה קולין גילון, ובמקומו של גילון יתמנה פרקליט מחוז תל-אביב יעקב בראור.

אליהו ששון יהיה השר הספרדי הבא, מומפא"י. ביקורו הנוכחי של ששון, המשמש כשגריר ישראל ברומא, אינו קשור בענייני ש"י רות החוץ, כי אם בבירורים בתוך מפא"י לגבי הצעה למסור לידיו תיק בממשלה, למשיכת קולות הבוחרים מ"בני עדות המזרח, במקומו של שר ה"משרה בכור שלום שיטרי, אחרי

הבחירות הבאות.

התפתחות נוספת, הצפוי יה בחזית הערתית, בתוך שו"י

רות מפא"י: עקב התסיסה הגוברת בשורות מפא"י בירושלים, מצד בני עדות המזרח, אשר תלונונו על הפליה בחלוקת התפקידים הציבוריים והמנגנוני ניים של המפלגה בבירה, יונחה כנראה להאב עקרון של חלוקה 50-50.

על כל מועמד אשכנזי שיוצע לתפקיד ציבורי, יוצע בן עדות המזרח לתפקיד מקביל או דומה.

ימונה נציב חדש למנגנון המדינה. דויד רוזנלוי, הנציב הנוכחי, הרגיש את הבוסים המפא"יים שלו, בטיפולו הנוקשה בשביתות עובדי המדינה.

טיפול זה עלול לעלות למפא"י בקולות חשובים בבחירות הבאות. כצעד ראשון לקראת טילוקו הסופי, נשלח רוזנלוי לסיור של חודשיים באמריקה. מטיוור זה לא ישוב, כנראה, לתפקידו.

עורך-הדיון החיפאי יעקב שמשון שפירא יחזור לפעילות פוליטית. ח"כ לשעבר שפירא התרחק מן הזירה הפוליטית, אחרי שהתבררה עיסקת מניות הנפט שקיבל. עתה החליטה מפא"י להפעילו מחדש, לקראת בחירתו לכנסת הבאה.

חברת "אליעל" מעיינת באפשרות לרכוש שלושה ממוסי סילון לנוסעים. המטוסים המוצעים: בואינג 303, מתוצרת אמריקאית, אשר יוכנסו לשרות על-ידי חברות אמריקאיות בעוד חודשים מספר. החשבון היסודי: בעוד שחברות זרות רבות יסיטו מטוסי סילון מעל לאוקיינוס האטלנטי ולמרחקים ארוכים אחרים, קשה להניח שישתלם להן להפעיל מטוסים כאלה ללוד, ישאירו פתח לאל-על.

העם העברי האידיאלי

למעלה מחצי מיליון תלמידים חזרו ה"שבוע לספסליהם, ללמוד תורה מפי 23 אלף מורים. לגבי רבבות מהם — בני כיתה א' — תהיה זאת חוויה בלתי-ישנכחת, סימן דרך בחייהם הקצרים.

המספרים שפורסמו מטעם ולמן ארן, שר החינוך והתרבות, היו רבי-רושם לגבי אנשים האוהבים מספרים בעלי ספרות ר"ב. אולם מאחוריהם הסתתרה עובדה בל-תינעמה: ככל שגדלו ההישגים הכמותיים של החינוך הישראלי, כן התרוקן מתוכנו. בראשית שנת הלימודים תשי"ט לא ידע אף לא מורה אחד בישראל מהו בדיוק, מטרת החינוך העברי — מה הטיפוס האידיאלי לקראתו מחנך בית-הספר העברי, מה לוח הערכים אותו הוא מבקש להציב בלב תל-מיניו.

טימטום מלומד. כתב השבוע מבקר חינוכי: "תלמיד המלא לכאורה ידיעות ב-מקצוע מסויים, או במקצועות אחדים (יכול להיות) בור או חסר-אינטליגנציה... תופעה זו... בולטת במיוחד אצלנו, והיא אחד הגורמים לדעה המוטעית כאילו לומדים אצלנו פחות מאשר למדו באירופה, ביחוד בבית-ספר תיכון... האמת היא (ש)אין אינ"טגריציה של המקצועות, המפתחת את ההר"גל להשגות, לחשוב, להקיש, להסיק מסק"נות ולהשתמש בחומר הנלמד לצורך מחש"

שרי-החינוך ארן

תלמיד בעלי-ידיעות יכול להיות בור

בה על העולם הנוכחי את הלומד. אותו מבקר היצע פתרון: להנהיג שיעור רים מיוחדים לצורך שילוב המקצועות ה"שונים בתמונה כוללת אחת. אולם היה זה פתרון מכני מדי: שיעורים כאלה לא יביאו שום תועלת אם לא תעמוד לנגד עיני ה"מורים עצמם תמונה ברורה, השקפת-עולם מגובשת שתגדיר את מהותו ואופיו של ה"אדם העברי האידיאלי בדור זה.

במדינה שאינה יודעת אם היא יהודית, עברית או ישראלית, שלא הצליחה עדיין להגדיר מה זה יהודי, שלא החליטה אם היא שייכת לאירופה או לאסיה — אין לדרוש מן המורים להמציא את התשובה בעצמם.

בתיסוהר

שרות של חלם

הגילויים שהושמעו כפי העדים באונוי הועדה לחקירת המרד בכלא שטה היו תחילה מוצענים, אחר-כך מדהימים, אחר-כך מגוחכים. לבסוף לא ידע הציבור אם לצחוק או לבכות. אילו הקימו תושבי חלם בית סוהר לפידאיון, לא יכלו להמציא שיטות שונות מאלה הנהוגות בשרות בתי-הסוהר. לפחות שלושה שרותים חשובים עמדו

בחקירה במלוא חרפת מערומיהם: שרות בתי הסוהר, שכלא את האסי רים המסוכנים ביותר בישראל בטווח זריקת"אבן מן הגבול, נתן ב"די האסירים את ה"מפתחות, שם את השער במקום שהוא מת לגבי מלונת השמירה, לא אימן את הסוהרים בשימוש בנשק, סיפק לאסירים בנוזל ומוטות ברזל, הקים חומה שלא הקיפה את כל בית-הסוהר, הפקיד על בית-הסוהר קצינים שהיו פחדנים, מפירי-תקנות ועריקים.

המשטרה, אשר אנשיה הקיפו את בית-הסוהר אך עמדו מנגד כאשר היה צפוי מוחת לכל הסוהרים שנשארו בפנים, לא הצילו פצוע שזעק לעזרתם. לא מצעו את בריחתם של עשרות אסירים מתחת ל-עיניהם ממש, פחדו לפרוץ לתוך הבנין עד שחוסל כל שמץ של סכנה.

שרות הבטחון, שלא ידע כלום. לא היו אלה ליקויים קלים. היתה זאת תמונה כללית של דימואליוציה שנראתה כללית ממש, ושתעלתה בלב הציבור את החשש כי מן הסתם שורר מצב דומה גם בשרותים ממשלתיים אחרים, שם לא גרם מאורע דרמטי לחקירה כה יסודית.

"אין חיילים רעים...". אפשר היה לקחת כי ועדת החקירה, מורכבת משני חברי כנסת ושופט מחוזי, תמצא עוז בנפשי להסיק את המסקנות שהיו ברורות לכל קורא עתוננים:

הצורך הדחוף בחיסול מוחלט של משרד-המשטרה המגוחך, חסר היכולת והמעמד, והעברת המשטרה ושרות בתי-הסוהר ל"משרדים יעילים ורציניים יותר.

החלפת כל צמרת שרות בתי-הסוהר, על סמך ההנחה הנכונה שהושמעה ביום ה"ראשון של החקירה על-ידי סגן הנציב: "אין חיילים רעים, יש רק קצינים רעים". תמונת הרשלנות, חוסר-היכולת ואפיסת-הכוחות של השרות, כפי שהצטיירה בחקירה, אינה יכולה להיות פרי אפסותו של איש אחד.

אולם חברי הועדה הלכו בדרך ההתנגדות הקלה ביותר. הם תבעו להדיח את הסוהרים והקצינים הנמוכים, שלא הושפעו אלא על-ידי הרוח הכללית של השרות, אותה לא יכלו לשנות. ואילו לגבי הלויתנים נהגו בעדינות רבה, הסתפקו בניופות אדיבות.

הכד מחדש. נויפות אלה לא יכלו לשאת פרי. כי יריות שרות בתי-הסוהר לא החלה ערב מרד שטה. היתה זאת התמוטטות איטית, שנמשכה בהתמדה עשר שנים.

עם קום המדינה היה נדמה לכמה אידי-אליסטים במנגנון השלטון החדש כי ניתנה לישראל הזדמנות חד-פעמית לחולל מהפכה גדולה. שרותי בתי-הסוהר בעולם כולו הם מוסדות שמרניים, עמוסי דעות קדומות של דורות, הצולעים עשרות שנים אחרי ממצאי המדע הקרימינולוגי והפסיכולוגי. אולם מדי נה חדשה, הבונה הכל מחדש, יכלה לבנות שרות מודרני, יעיל ומותאם להישגים ה"מתקדמים ביותר של המדע.

הפקידים שסברו כך למדו לדעת שהמלאכה קשה. הממונה על משרד-המשטרה של אז, רם סלומון, ועוזרו גרו גרא, ניסו להטיף את תורתם, דרשו תקציבים, תבעו להקים מנהל עצמאי שיקיף את כל הטיפול ב"אסירים ובנוער העברייני. הם נתקלו בקיר אטום של אדישות ממשלתית, חישובים קואליציוניים ודעות קדומות. סלומון הת"פטר, הפך עורך-דין פרטי. גרא נפטר.

לא תיקון, לא פחד. הממשלה פיר סמה מיכור, מצאה בקושי מועמד לתפקיד מנהל השרות. אחרי היסוסים נבחר ד"ר צבי חרמון, עובד סוציאלי הבקי בתיאוריה, חסר נכונות או יכולת אלחום על דעו"תיו. הוא לא היה מסוגל לגרום להכרעה ברורה בשאלה היסודית: האם בית-הסוהר הוא מוסד לשיקומו הרוחני של העברייני והתחרותו לחברה התקינה, או מוסד להענשה ולהטלת מורא.

בהעדר החלטה, הושגה פשרה מעשית שלי"לית ביותר: בית-הסוהר לא יכלו היה לתקן איש, אך גם לא היה מסוגל להפחיד איש. הוא הפך לבית-ספר של פושעים. תקלה רצינית ביותר היתה איה-הפרדה בין הסגל האזרחי, שהיה צריך לרכוש את אמון האסיר כדי לרפא את נפשו ולשקמו לבין הסגל הבטחוני, שהיה צריך לשמור עליו. כולם עורבבו יחד בשרות של לובשי-מדים, בו אי-אפשר היה להפריד בין מגדל-האחזים במדים לבין השומר במגדל-הש"מירה. הכוח הבטחוני הלך מדחי אל דחי, בעוד שגם הסגל המסקם, הפסיכולוגי ו"המדעי, נשאר דל וחסר-התלהבות. נוצר שרות שלא ידע מה בדיוק תפקידו, ש"המוראל שלו היה קרוב לאפס. אורחיו יש"ראל התרגלו לראות סוהרים עלובים עומדים